

School Gardening
Resources

PRIMARY LEVEL

BORD BIA
IRISH FOOD BOARD

Múiríniú i nGairdín na Scoile

Tráth na Bliana

Meán Fómhair go Meitheamh

Aidhm

An tábhacht a bhaineann le hathchúrsáil ábhar plandaí a léiriú, cur amú a laghdú, airgead a shábháil, an ithir a chothú agus bithéagsúlacht a spreagadh.

Acmhainní de dhíth

Piastlann, araid the, bosca múirín na Nua-Shéalainne, dramhaíl ghlas, dramhaíl donn.

Ábharthacht Thraschuraclaim

OSIE: Nithe Beo, Feasacht agus cúram imshaoil, iniúchadh/taighde, gréasán na beatha
Amharcealaín: Comharthaí / líníochtaí / grianghraif a dhéanamh
Corpoideachas: Ag casadh an chairn mhúirín / foghlaim ghníomhach
OSPS: Mise agus an domhan mór, saoránacht ghníomhach
Curaclam Neamhfhoirmiúil: Clár na Scoileanna Glasa, Discover Primary Eolaíocht

Próiseas

Piastlann

Tógann piastlann méideanna beaga dramhaíola cistine, lena n-áirítear glasraí amha agus cócaráilte, sliogáin uibhe agus málaí tae in-bhithmhillte. Lúbairí dearga nó tíogair dhearga a thugtar ar na péisteanna a bhriseann síos an t-ábhar seo. Is beag agus is minic a chuirtear codanna beaga dramhaíola leis.

Tá sconna ag an bpiastlann chun an leacht breise a dhraenáil ar leasachán orgánach den scoth é seo nuair a chaolaítear é le huisce ag cóimheas 1:10. Ní mór an phiastlann a chur in áit scáthaithe, faoi dhídean agus a thabhairt isteach i seid le linn an gheimhridh. Tá an múirín a tháirgtear thar a bheith saibhir.

Araid te

Is araid inslithe é seo ina n-úsáidtear teas chun dramhábhar a bhriseadh síos go tapa. Is iad na baictéir agus na fungais a díolama an dramhaíl a tháirgeann an teas seo. Scaiptear aer laistigh le cur ar a gcumas maireachtáil. Is coimeádán séalaithe é agus mar sin tá sé beagnach ina chosaint ar mhíolra. Tógann an bosca bruscair bruscar cistine cócaráilte agus neamhchócaráilte, dramhaíl ghairdín, méideanna beaga gearrtha féir, páipéar stiallta agus móta coirt. Athraíonn na teochtaí idir 40°C agus 60°C. Táirgeann sé neart bia leachtach donn ar féidir teacht air le sconna agus a chaolú le huisce i gcóimheas 1:10 le húsáid mar bheathú leachtach. Cuir in áit ghrianmhar é más féidir.

Bosca Múirín na Nua-Shéalainne

Tógann an bosca bruscair trí bhá seo atá déanta as adhmaid lataí dramhaíl ghairdín, gearrthacha féir agus duilleoga. Is smaoineamh maith é thart ar 50% den dramhaíl ghlas agus 50% den dramhaíl donn a chur leis.

Tá saibhreas nítrigine sa dramhaíl ghlas agus is éard atá ann ná gearrthacha féir agus dramhaíl plandaí. Is éard atá sa dramhaíl dhonn ábhair atá saibhir ó thaobh carbóin de mar pháipéar, cairtchlár, craobhóga, tuí, duilleoga marbha agus málaí tae in-bhithmhillte. Nuair a bhíonn bá a haon lán cuirtear an t-ábhar isteach i mbá a dó. Aeraíonn an próiseas seo an t-ábhar agus cuireann sé dlús leis an bpróiseas múirínithe. Nuair a bhíonn bá a haon lán arís, aistrítear a bhfuil i mbá a dó go bá 3 agus aistrítear a bhfuil i mbá a haon go cuan a dó. Níor cheart dramhaíl cistine a chur leis mar go bhféadfadh sé míolra a mhealladh. Cuir in áit ghrianmhar é más féidir.

Múnla duillí

Bailítear duilleoga an fhómhair i gcoimeádán déanta as sreang líonta nó adhmaid lataí. Is féidir iad a líonadh isteach i málaí polaitéin freisin agus poill a tholladh sna málaí le ligean do fungais dul isteach. Is é an áit is fearr chun an coimeádán a shuíomh ná cúinne scáthaithe mar is fearr a oibríonn fungais as solas na gréine. Tógann sé dhá bhliain ar na duilleoga a iompú ina múirín dubh, brioscach. Ba chóir duilleoga ó bhuaircíneacha a chóireáil ar leithligh. Tá siad seo aigéadach agus tá a gcuid múnla oiriúnach do phlandaí cosúil le róslabhras, fraoch an tsamhraidh, asáilianna agus gormáin.

Sláinte agus Sábháilteacht

- ★ Caith lámhainní i gcónaí agus múirín á láimhseáil agat.
- ★ Is fearr an múirín a aistriú ó bhá amháin go ceann eile a fhágáil ag duine fásta. Ba chóir do dhuine le fadhbanna sláinte masc a chaitheamh ag an tasc seo mar gheall ar scaoileadh spóir díobhálach féideartha.
- ★ Is féidir le suaithheadh duilleoga tais, fliuch múnlaí díobhálacha a scaoileadh agus mar sin ba chóir do leanaí nó do dhaoine fásta a bhfuil plúchadh nó ailléirgí múnla orthu iad a sheachaint.
- ★ Má úsáidtear boscaí múirín plaisteach, cón-chruthach sa scoil, ná cuir dramhaíl chistine bruite nó neamhchócaráilte leo mar beidh francaigh á mealladh chuige seo. Cinntigh freisin nach bhfágтар aon dramhaíl bia thart ar aon cheann de na múiríneoirí. Creideann roinnt garraíodóirí go gcuirtear cosc ar fhrancaigh dul isteach sa bhosca bruscair trí roinnt sraitheanna de shreang sicín mín mogaill a cheangal leis an mbonn.

